

stasjon stilte så både lensmann og politi. De øvrige jødene som var med på transporten, ble straks arrestert. Hird og politi, lensmann og hunder, alle norske, tok opp jakten på de tre som hadde flyktet, en jakt som ga «gode» resultater.

Trøgstadgutten som hadde skutt, ble siden stilt for folkedomstolen, men denne ville ikke idømme dødsstraff, noe som forårsaket raseri hos Jonas Lie og Wilhelm Rediess. Senere kom saken opp for politiets alminnelige særdomstol, og der lyktes man omsider i å få igjennom en dødsdom. I mellomtiden var den drepte politimannen blitt begravd under store æresbevisninger. Både Josef Terboven, Quisling og samtlige tropper innen norsk og tysk politi var til stede.

Skuddet på Haldentoget – drapet på politimannen – var selvfølgelig ikke årsaken til de norske jødeaksjonene som nå ble satt i gang. De hadde lenge vært forberedt; men episoden ble slått stort opp og brukt som påskudd og offisiell begrunnelse for de tiltak som ble satt i verk de følgende dager.

Lørdag 24. oktober kom et direktiv fra det tyske sikkerhetspolitiet. Det gikk direkte til lederen for norsk statspoliti, Karl A. Marthinsen, ser det ut til. Ordren var at alle mannlige norske jøder over 15 år skulle hentes i sine hjem og fengsles. Norsk politi skulle forestå aksjonen. Atter en gang overlot tyskerne en ubehagelig oppgave til norske politifolk, og de gjorde som de fikk beskjed om.

En hovedkilde når det gjelder å forstå denne sentrale aksjonen mot norske jøder, er rettssaken etter krigen mot den embedsmann i statspolitiet som var teknisk ansvarlig for store deler av aksjonen. Denne embedsmannen, politiinspektør Knut Rød, ble imidlertid frikjent. Han hadde nemlig i en senere fase av krigen hjulpet hjemmefronten med lekkasjer, og dette oppveide hans befatning med jødeaksjonene, mente man. Denne rettssaken har den svenske jusprofessoren Knut Sveri karakterisert som det norske rettsoppgjørets merkeligste.

Et av mange problemer som er forbundet med denne rettssaken og hjemmefrontens befatning med den, er at siden embedsmannen ble frikjent, ble heller ikke hans underordnede tjenestemenn gransket eller tiltalt. Disse hadde assistert ham under jødeaksjonene, men, som han, også utført viktig arbeid for hjemmefronten. På den annen side var det nettopp deres vitneutsagn som bidro til å frikjenne Knut Rød. Deres vitneprov er den dag i dag blant hovedkildene til den offisielle viten om jødeaksjonene. Muligheten for sirkelslutninger er til stede. Kanskje er dette noe av forklaringen på at politigeneral Marthinsen tillegges så mye ansvar for aksjonen i alle vitneutsagn. Da krigen var slutt, var Marthinsen død, og de døde sladrer ikke.